

EFTERSNACK

Om att dela intryck med varandra

En krönika av Emil Jensen,
artist och författare

Säga vad skit man vill om pandemin, men det har i alla fall fått oss att skapa bättre digitala lösningar för kulturerfvelser. En liten tröst i den stora krisen, men det är viktigt att tända små kulörta lyktor i mörkret.

En vanlig invändning mot digitala kulturerfvelser är att det inte blir samma känsla av gemenskap eller samhörighet som i en konsertlokal.

Självklart är vi många som under pandemin saknat de stora gemensamma live-upplevelserna.

Vem saknar inte att sitta på första raden på en teater tätt intill nån som nyser och frustar och se hur olika skådisar spottar och fräser på scen?

Samtidigt har denna period också gjort att vi kommit mycket längre i att skapa tillgänglighet för grupper som, oavsett pandemi, aldrig haft tillgång till teatrar eller konserter, som nu kan få mer upplevelser hem till sig.

Visst finns det en känsla av gemenskap som kan gå förlorad när fysiska möten uteblir, men konst och kultur kan också skapa en annan samhörighet som går mycket djupare än så.

Alla som någon gång lyssnat på musik i hörlurar eller läst en roman, något jag tror de flesta oftast gör ensamma, vet vilken stark samhörighetskänsla som kan uppstå, hur man kan bli bästa kompis med en karaktär i boken – eller med en melodi i en låt. Lite som att lyssna på sjöväderrapporten i radio – det är det ensammaste du kan göra, men samtidigt bland det mest gemensamma.

En av många paradoxer när det gäller kulturens läkande och helande kraft.

På samma sätt som jag upplevt en oerhörd gemenskap i böcker och skivor, har jag ofta valt att gå ensam på konserter, föreställningar och inte minst filmer på bio, och i denna ensamhet fått väldigt starka samhörighetskänslor.

När det är en riktigt bra konsert, en riktigt usel film eller riktigt konstig föreställning, brukar jag vilja ringa någon jag känner efteråt. Ibland bara för att dela, ibland för att tipsa, så att den jag ringar också går och tittar, så kan vi höras igen och prata igenom vad vi båda upplevt.

Att snacka om kulturerfvelser behöver inte vara så avancerat eller börja på det brådaste djupet.

Jag har alltid haft svårt för recensioner när det ska ges betyg mellan 1 och 5, det känns så grovhugget och barnsligt.

Men när jag pratar om till exempel filmer med andra måste jag erkänna att det alltid är så jag själv börjar. Det är en väldigt bra och opretentiös icebreaker.

Dessutom får man själv hitta på i vilken valör man vill ge.

Min mamma, som maniskt samlar på grisar, ger till exempel ett till fem trynen.

Andra ger fyra enhörningar eller två starka hörapparater.

Redan där tvingas man själv vara lite kreativ och det ökar känslan av delaktighet.

Allra viktigast, tror jag, är att inte styra och ställa för mycket i ett sånt eftersnack, eller bli för analytisk med någon som inte vill det.

Då är det lätt att kastas tillbaka till textanalyserna man tvingades göra i skolan, som kunde suga musten ur alla tänkbara upplevelser. Ofta för att det fanns ett rätt och ett fel i hur man skulle ha uppfattat en bok eller en föreställning.

Därför är det bättre att istället prata om vad det slagit an hos en, vilka stämningar, vilka bilder; vad upplevde du?

Då går det inte att svara fel, och även det underlättar känslan av delaktighet.

Ibland kan det ge mycket att bara återberätta och tillsammans gå igenom själva historien. Om det finns någon. Bli det en helt annan historia som berättas längs vägen så är det inte nödvändigtvis en nackdel, bara ett utslag av kreativitet, som också ger en känsla av medskapande.

Ibland är det förstås bäst att inte prata alls.

I alla fall inte tvåvägskommunicera.

Någon kanske bara vill dröja kvar i minnet eller stämningen av det som varit.

Kanske behöver den personen då en penna och papper eller en pensel.

Eller en fåtölj och lite lugn och ro.

Som med så mycket annan mänsklig kontakt handlar det mesta även här om fingertoppskänsla.

Mina starkaste upplevelser av konst och kultur har jag haft på ensamkvisten, samtidigt som dessa upplevelser har förstärkts av att kunna dela dem med andra i efterhand.

Även omvänt, så verkar många ha haft sina starkaste upplevelser av min konst i ensamhet, och det gör mig extra glad att ha bidragit med.

Ofta hör jag folk berätta om till exempel hur de lyssnat på mitt sommarprat, någon som suttit i bilen under en åskskur och kört och ställt sig på en parkering i ett skogs-bryn och lyssnat vidare. Oerhört målande har de beskrivit sitt lyssnande i efterhand. Eller hur en hel familj, som varit utspridda på olika håll i världen, ändå valt att lyssna samtidigt. Lika målande har de sen berättat om hur jag som berättare och de som lyssnare umgåtts i en och en halv timme, och om hur de sen pratat om det efteråt.

En gemensam upplevelse i allra högsta grad och en stor samhörighetskänsla har uppstått på olika håll i världen – där jag dessutom fått vara med på ett hörn, utan att jag ens vetat om det.

Det där är extra stor magi, för det är en av få magier som är möjlig både med och utan pandemier.